

*Apertine,
Protosop Ion T. Munteanu
Sibiu*

BISERICA CATEDRALĂ

DELA

MITROPOLIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ ÎN SIBIIU.

38.226/ex 2

ISTORICUL ZIDIRII

== 1857—1906 ==

DE

Dr. ILARION PUȘCARIU,

Dr. E. MIRON CRISTEA ȘI MATEIU VOILEANU.

CU 24 ILUSTRĂȚIUNI ȘI 3 FACSIMILE

257.

Sibiu, 1916.

E. Cristea

SIBIIU,

TIPARIUL TIPOGRAFIEI ARHIDIECEZANE.

1908.

Prefață.

Între lucrările de mai mare importanță, pe cari le-a îndeplinit consistoriul arhidiecezan din Sibiu în deceniul din urmă, zidirea bisericii catedrale ocupă fără îndoială locul dintâiu, nu numai pentru marea și simțita lipsă a unei asemenea clădiri în centrul mitropoliei, ci mai ales pentru că ea încheie și încoronează munca de-o epocală însemnătate a reînvierii vechei mitropolii române de Alba-Iulia, și înfățișează rezultatul văzut al însuflețirii unui popor sărac pentru un ideal măreț al său.

Biserica catedrală la mitropolia din Sibiu eră cu adevărat pentru Românii ortodocși o recerință religioasă și culturală, după care aproape două generațiuni de oameni au așteptat cu mare dor. Această trebuință a simțit-o mai tare episcopul, mai târziu mitropolitul Andreiu Baron de Șaguna, și în mintea lui luminată a și răsărit mai întâiu ideea bisericii catedrale, pe carea doriă s'o vadă zidită cât mai curând, pentru că și din semne văzute pe din afară să se știe, că în Sibiu există o mitropolie pentru toți Românii ortodocși din Ungaria.

Dacă ar fi existat mijloacele de lipsă, catedrala s'ar fi ridicat îndată după zămislirea ideii în mintea marelui arhiereu; dară — lipsind acelea — s'a cerut multă trudă și osteneală până s'a întrupat ideea măreață. Marele Andreiu a întemeiat fondul catedralei, l-a sporit și îngrijit, dară — cerându-se o sumă mai însemnată — a trebuit să se continue sporirea fondului în curs de 50 ani; ba din aceste considerațiuni ar mai fi trebuit poate încă un deceniu până să crească fondul așa, încât să admită zidirea, dacă nu s'ar fi pus la cale cu bun rezultat o colectă nouă la preoțimea eparhială și la creștinii români ortodocși din întreagă mitropolia. La aceasta colectă au și contribuit după puteri toți fiii credincioși ai bisericii, ca astfel catedrala să fie simbolul văzut, care prin pârțicica fiecăruia leagă pe toți fiii cu legătura uneia și aceleiaș legi și credințe. Unii dintre credincioși s'au distins chiar prin dărnicia lor, dând exemple clasice de jertfire pentru neam și biserică.

Cu greutate, dară în sfârșit cu ajutoriul lui Dumnezeu, a succes a se ridica aceasta sfântă biserică monumentală, carea pentru veacuri va străluci în fruntea bisericilor românești, ca o mamă între fiicele sale. În ea se va propovedui cuvântul lui Dumnezeu la Românii dreptcredincioși și se va adăpa poporul român cu învățăturile legii și ale tradițiilor sale strămoșești.

Din modul, cum s'au întemeiat fondul catedralei, cum s'au adunat toate mijloacele bănești pentru ridicarea, terminarea și împodobirea unei asemenea biserici, mulți pot trage instructive povețe și învățături. Anume — ajunși la terminarea lucrărilor — toți a trebuit să ne alegem cu convingerea, că prin voință tare și stăruitoare, însoțită de cuvenita însuflețire, se poate face mult pentru înaintarea poporului nostru, și că acest popor este un izvor curat și nesecat, din care și-n cele mai grele împrejurări putem scoate puteri nouă și încredere pentru viitor.

Cuvine-se deci, ca toate aceste fapte frumoase să nu rămână fără urmă, ci să se însemneze, și să scrvească și pentru generațiunile viitoare ca exemple de imitat.

Din acest punct de vedere, și mai ales ca și cei viitori să aibă în catedralele noastre un exemplu, cum prin însuflețire și concordie se pot realiza opere mari, se nodul arhidiecezan în ședința sa din 15/28 Aprilie 1906 sub Nr. protoc. 91 a decis și a îndatorat consistoriul arhidiecezan, să compună Istoricul zidirii catedralei sau a Monografie a catedralei dela mitropolia din Sibiiu.

*Consistoriul la rândul său a încredințat facerea acestei lucrări la trei membri din mijlocul său, anumit arhimandritului **Dr. Ilarion Pușcariu**, vicariu arhiepiscopesc și asesorilor consistoriali **Mateiu Voileanu** și **Dr. E. Miron Cristea**. Aceștia — împărțind lucrarea între sine — au compus cel dintâiu partea I dimpreună cu tractatul introductiv, cel de al doilea partea II și al treilea partea III, care este cea mai extinsă, cuprinzând lucrările zidirii bisericeii cu toate întocmirile interne ale ei. In un capitol final, IV, se cuprinde colecta din urmă și cea dintâi, carea — încât ne este cunoscut — încă nu s'a publicat până acuma.*

In text s'au intercalat la locurile corespunzătoare un număr considerabil de chipuri și ilustrațiuni, despre persoane și obiecte, ce stau în legătură istorică sau faptică cu catedrala, prin ce se ridică în grad mai mare interesul pentru broșura de față.

Cărticica aceasta, înainte de a se tipări, a fost prezentată în manuscris Consistoriului, care pe lângă unele observări i-a dat aprobarea. Ea, așa credem, cuprinde tot ce este de interes pentru cei din viață și pentru cei următori și poartă în sine pentru veacuri mărturisirea despre trăinicia poporului român, întemeiată pe religiunea și biserica sa.

Sibiiu, 1 Martie, 1908.

Autorii.

Catedrala română din Sibiu.

In zilele dintâi ale lunii Maiu în anul 1906 cu venirea rândunelelor mi se dădù ocaziune a face nește observațiuni minunate din vieața și pățaniile acelor animale.

De mai înainte veneau în tot anul o păreche două de rândunele și-și ocupau cuiburile dela foișorul casei, unde locuesc, după credința mea tot acelea din anii trecuți, sau alte, cari s'au înmulțit în aceleași cuiburi. Înainte de a-și depune ouăle în cuiburi, drăgălașele paseri cu o măestrie și strădanie admirabilă înghițau tina de pe strada din apropiere, o aduceau și o turnau la cuibușorul lor pentru a face unele reparaturi la el, căci se mai stricase în decursul anului. Când erau toate pregătite, cuibul în ordine și două părechi de ouă așezate în cuib gata a le cloci și a scoate pui din ele, iată dușmanul, două-trei vrăbii se năpustiră asupra cuibului și asupra locuitorilor lui, și cu vrășmășie, după scurt atac, izgonesc pe rândunele, nimicesc ouăle și ocupă cu îndârjire locul rândunelelor; dară, fatalitate! încă a doua zi după întâmplare una din vrăbii atârnă încurcată de nește fire de călți scormonite din cuib; vrăbiile celelalte au fugit de spaimă, iară cea spânzurată după luptă și chin de o zi și jumătate s'a sfârșit. Rămânând să deslege ornitologii întrebarea, dacă rândunelele din răsbunare au pus în cuib în mod instinctiv călții ca o cursă pentru vrăbii, sau că din călți eră cuibul construit pe dinlăuntru — și de aici nenorocirea vrăbiilor, — destul atâta, că rândunelele năpăstuite și-au făcut alte cuiburi nouă lângă cele părăsite și au început a-și îndeplini misiunea lor de sporire, scoțând, ce e drept, cu multă întârziere din ouăle lor pui, pe cari i-a nutrit și îngrijit de acum înainte neconturbate, până i-a făcut sburători și trainici. Aceasta este întâmplarea!

Văzând cu ochii acestea tocmai într'un timp, când cu înțețire se făceau pregătirile pentru sfințirea bisericii catedrale din Sibiu, nu știu cum, mai ales nu știu, dacă psihologicește este justificat, mi-a trecut prin minte un șir întreg de idei privitoare la istoria bisericească a poporului român din Ungaria. Acele idei în acelaș rând, în care mi s'au reprodus în minte, îmi vine a crede, că nu-și vor greși scopul, dacă le voi permite aci drept introducere la istoricul bisericii noastre catedrale din Sibiu.

Mi-a venit adecă în minte, că noi Românii din Ungaria, ca creștini și locuitori vechi în această țară, ne-am ținut de biserica ortodoxă răsăriteană și am avut ierarhie proprie cu mitropolit în frunte, a cărui reședință eră Belgradul sau Alba-Iulia; că mitropolia aceasta a fost secolii dearândul scutul și apărarea poporului român, amenințat în existența sa. Biserica română a avut mult de suferit dela ceialalți locuitori și celelalte confesiuni din țară și chiar din partea regimelor țării. În perioada regilor, începând cu primul rege al Ungariei Sfântul Stefan (anul 1000), a fost asuprită biserica română din partea propagandei bisericii apusene. Cu deosebire sub regii Ungariei din casa Anjou netoleranța religioasă mergea așa de departe, încât însaș legislațiunea țării apăsă biserica ortodoxă răsăriteană până la extirparea credincioșilor ei. După introducerea reformațiunii și mai ales după lupta nenorocoasă dela Mohács (1526) biserica românească în părțile Ardealului a suferit mult din partea Calvinilor, cari cu forța s'au încercat să atragă pe Români la calvinism.

Cu toate acestea stări și împrejurări nefavorabile în decurs de mai mulți secolii, biserica română n'a încetat a exista, a ținut cu tărie la dogmele și ritul bisericii ortodoxe de răsărit. Capii ei bisericești, mitropoliții în timpuri critice și de mari încercări au suferit martiriu pentru biserica lor; unii din ei la aparință au cedat forței, însă nici când de bunăvoie, nici ei, nici poporul, nu a devenit necredincios bisericii lor, ci au păstrat cu scumpătate în inima și sufletul lor credința strămoșească și vechile obiceiuri și tradiții bisericești și naționale.

Mitropolia ortodoxă română cu reședința în Alba-Iulia atâta de veche, pe lângă toată vitregitatea timpurilor, a fost și a rămas, pe cât a existat, unicul centru religios și cultural pentru toți Românii din Ungaria. Mitropolia aceasta a fost pentru Românii desconsiderați și apăsați politicește, unica mângăiere, care în timp de suferințe îi întărea în speranța unui viitor mai fericit. Destinul a voit însă, ca poporul român să bea până în fund paharul amărăciunii și al suferințelor, pentruca apoi în timpuri mai bune și mai luminate să-și elupte și câștige prin perseveranță pozițiunea ce i-se cuvine. Mitropolia română ortodoxă din Alba-Iulia, unicul centru religios cultural și unica mângăiere a Românilor, încetează dela 1700 în urma unirii unei

părți a Românilor din Ungaria cu biserica apusană. Este știut, că unirea aceasta n'au poftit-o, nici nu au cerut-o Românii, ci prin uneltiri a fost impusă Românilor, pentru a servi scopurilor străine. Din desbinarea Românilor în două biserici a urmat pentru ei multe rele, cari se resimt până în ziua de astăzi. Cu perderea mitropoliei vechi de Alba-Iulia, Românii rămași credincioși religiunii strămoșești au pierdut ierarhia lor și au rămas ca turma fără păstori preste 60 de ani; dară și după restaurarea ierarhiei, biserica română ortodoxă din Ungaria și cu deosebire din părțile Ardealului eră lipsită de drepturi și încătușată de prejudiciile timpurilor trecute. În mijlocul prigonirilor și nedreptăților, chiar și în timpul mai apropiat, episcopul Vasilie Moga și oamenii timpului său își perduseră toată încrederea în sine și orice speranță de o îndreptare în spre mai bine. Ei erau concrescuți cu suferințele, încât nu mai simțiau jugul greu ce-'i apăsă; starea aceasta umilită o socoteau ca un destin al sorții poporului român; și toți cei puși la conducerea bisericii noastre, cuprinși de vârtejul suferințelor, nu mai nutreau nici o speranță în viitor și orice încercare de luptă pentru emanciparea bisericii în stil mai înalt o socoteau de zadarnică. Dumnezeu știe câtă vreme ar mai fi rămas biserica în aceasta stare umilită, dacă prevedința divină nu s'ar fi îndurat de noi Românii ortodocși din Ungaria, să ne trimită pe un Moise în persoana fericitului mare arhipăstor Andreiu Baron de Șaguna, care să scoată poporul său român «din casa robiei» și să-l conducă cu lumina adevărului și a dreptății în calea progresului cultural, religios-moral, luptând ca un viteaz în contra tuturor factorilor protivnici, cari erau mulți și nenumărați, până ce a izbutit să emancipeze biserica sa din starea ei apăsată și umilită și a o aduce la adăpostul egalei îndreptățiri, precum corăbierul iscusit aduce norocos naia sa izbită de vânturi și valuri la limanul dorit. Acest bărbat fenomenal a ajuns episcop al Românilor ortodocși din părțile Ardealului, dară n'a fost născut în Ardeal, n'a fost crescut în atmosfera apăsătoare și n'a trăit în acea stare de umilință politică și bisericească, care pe oricare altul trăit în această țară în asemenea împrejurări, ajuns la scaunul episcopesc, îl descuragia și-l împedecă, ca nici să nu cuteze a visă despre o mitropolie restaurată, sau să încerce a câștiga pentru biserica sa drepturi egale cu alte confesiuni din patrie. Numai un Șaguna a putut ajunge la aceste prețioase rezultate, pentru că el, pe lângă aceea, că spiritul și mintea sa ageră l făcerea capabil de luptă, nu eră concrescut cu mizeriile poporului român ortodox din Ardeal și nu eră dedat cu ele, ci din contră fiind senzibil și frapat de ele nu le putea suferi și a căutat cu tot prețul să emancipeze biserica sa din starea ei asuprită și umilită. El crescut în cercuri sociale mai înalte, având vederi largi și gustând o viață mai liberală, află umilirea și nedreptățirea bisericii, în fruntea căreia ajunsese, atâta de nenaturală,

strigătoare la cer și nemaipotrivită cu progresul timpului, încât îndată după începutul păstoririi sale, n'a întârziat nici o zi, nici un ceas a cugeta, cum să-și realizeze scopul cel măreț, și nu s'a odihnit pânăce după multă luptă și osteneală n'a ajuns la acele rezultate salutare, prin cari s'a făcut nemuritor și pentru cari posteritatea 'l binecuvintează și-l va binecuvânta în veci.

Lucrările și activitatea lui Șaguna nu este după întâmplare, ci după un plan dela început binecugetat și binestabilit. Deviza lui eră, una trebuie făcută, iară alta a nu rămâneă neisprăvită. Conștiința despre dreptatea cauzei, ce o reprezintă, îi da curagiul, puterea și perseveranța de a urmări scopul până la ajungerea lui. Pelângă mitropolia Românilor ortodocși din Ungaria, ca instituțiune ierarhică mai înaltă în biserică cu organizațiunea ei, a cărei restaurare a fost una dintre problemele principale în programul său de muncă, plană în spiritul mare a lui Șaguna și mitropolia, prezentată în formă concretă prin o biserică catedrală la reședința mitropolitului, fără de care Românul nu-și poate închipui o mitropolie. Deodată cu pașii făcuți pentru restaurarea vechei mitropolii române ortodoxe a Belgradului, a cugetat marele bărbat al bisericii, că pentru mitropolia restaurată se cuvine și o biserică pompoasă la reședința mitropolitului, precum eră odinioară biserica catedrală a mitropoliei din Belgrad, care dimpreună cu reședința mitropolitană, fiind prefăcute în cenușă deodată cu arderea cetății Belgradului în resbelul lui Rákoczy II cu Turcii și Tătarii la anul 1658, se restaură din nou de multpătimitul și vrednicul mitropolit Sava Brancoviciu cu mijloacele adunate din milă în Rusia, unde călători numitul mitropolit spre acest scop. După unirea unei părți a Românilor cu biserica apuseană, nemai ocupându-se scaunul mitropoliei ortodoxe române, însaș biserica catedrală, reședința cu tipografia mitropoliei s'au demolat cu ocaziunea fortificării cetății sub regele Carol III (împăratul Carol VI) la anul 1715. Pentru aceste edificii monumentale a primit clerul unit o despăgubire în bani, din cari, după cum se exprimă eruditul bărbat Timoteiu Cipariu, s'a ales «merepere». adecă nimica. Românii amărîți pentru nedreptatea aceasta puteau zice cu Ieremia prorocul: «Căile Sionului plâng, pentrucă nu sunt ceice veneau la praznic, toate porțile lui perite sunt, preoții lui suspină.....». (Ieremia, Plângerea c. I, v. 5).

La reconstruirea noului Sion românesc, munca cea mai mare și lucrarea de căpetenie au fost rezervate bărbatului providențial, trimis de Dumnezeu în fruntea poporului român în persoana lui Andreiu Șaguna, care întocmai ca un arhitect luminat, iscusit, având înainte de toate un plan limpede pentru lucrarea sa gigantică, cu mare dibăcie a căutat și aflat mijloacele de lipsă pentru realizarea măreței sale opere. Mult a dorit inima

lui să ridice la scaunul mitropoliei restaurate o biserică catedrală, pompoasă și măreață, precum pretindea demnitatea și prestigiul unei mitropolii, care adună sub scutul său dumnezeesc un număr atât de considerabil al Românilor ortodocși din patrie. Prestigiul bisericii române ortodoxe pretindea aceasta, dară cu deosebire trebuințele practice religioase de toate zilele reclamau în mod imperativ o biserică în cetatea Sibiiu. Incepând cu episcopii sârbești Gedeon Nichitici, Gerasim Adamovici, cei dintâi episcopi ai eparhiei Ardealului după restaurare, să știe, că ei din lipsa de reședință episcopească și biserică în cetatea Sibiiu, unde nici nu eră permis Românilor a avea biserică, au locuit în comuna românească Rășinari, în apropiere de Sibiiu, unde sunt și îngropați. Vasile Moga cel dintâiu episcop român al eparhiei ardelenene cu mare greu a putut, prin cumpărare cu bani din colectă în eparhie, acuire o casă de reședință episcopească în cetatea Sibiiului, în strada Cisnădiei Nr. 7; până atunci locuia în casă cu chirie. Aici avea episcopul Vasile Moga și capela sa domestică, care a fost folosită și de următorul său în scaun Andreiu Șaguna, până când, prin tractare înțeleaptă și cu tact a membrilor companiei de negoț levantin române-grecești din cetatea Sibiiu, a știut a se pune în folosința și stăpânirea bisericuței (capelei) acelei companii din strada Măcelarilor.

În bisericuța aceasta din Cetatea-Sibiiu, ce se numea și capela grecească, în lipsa altei biserici catedrale, a slujit marele arhiepiscop și mitropolit Andreiu până la sfârșitul vieții sale, aici s'au îndeplinit cele mai însemnate acte bisericesti, precum sfințirea de arhieriei, ținerea congreselor noastre naționale bisericesti și a sinoadelor arhidiecezane ș. a. La astfel de ocaziuni, când se întruneau în adunări bisericesti reprezentanții a toate trei eparhiile din mitropolie, se simția mai tare lipsa unei biserici catedrale și întrunirile acestea încă au fost pentru nemuritorul mitropolit Andreiu și pentru următorii lui în scaun un memento al îngrijirii pentru ridicarea unei biserici catedrale la reședința mitropolitană, care și în mod văzut să reprezenteze mitropolia, ca instituțiune ierarhică.

Încă ca vicariu general al eparhiei văduvite a Ardealului și-a îndreptat ingeniosul și energicul arhimandrit Andreiu Șaguna deosebita sa atențiune asupra creșterii religioase și morale a tinerimei școlare române ortodoxe în religiunea sa strămoșească; de aceea cea dintâi stăruință a sa eră, ca să așeze catiheți la tinerimea noastră școlară din instituturile străine. Cercetarea bisericii o socotea cu tot dreptul între cele dintâi recerinte pentru ajungerea scopului. Îl durea inima, când vedeă că chiar în Sibiiu, unde se află un număr considerabil de băeți români gr. or., cari cercetau școale de alte confesiuni, nu se află o biserică la eparhie, care să încapă pe toți; chiar și clericii și pedagogii erau siliți să cerceteze bisericile din suburbii.

Când în anul 1857 a pășit Șaguna cu idea zidirii unei biserici catedrale la reședința sa și spre acest scop cu multă râvnă a întreprins o colectă de bani la Români și alți creștini ortodocși din toate țările monarhiei austro-ungare, nutrea speranța a putea în curând, la tot cazul până se află în viață, realiza frumosul și mărețul scop și a ridică Domnului un locaș sfânt în cetatea Sibiiu. Aceasta se vede și de acolo, că și-a bătut mult capul pentru acuirarea unui loc potrivit pentru biserică, ceea ce, precum s'a adeverit, n'a fost unul dintre cele mai ușoare lucruri.

Optimismul său bazat pe sfințenia cauzei a suferit unele decepțiuni. Colecta interpretată la eparhioții săi a dat frumoase rezultate; nu tot așa însă în afară. O întreprindere nenorocoasă cu o parte din banii colectați, investiți în acțiuni de cucse minerice de aramă dela Sz. Domokos și Füle, la ceea ce l-au îndemnat unii prietini ai săi din înalta societate sibiană, l-au descurajat și mai tare. Evenimentele politice de ordine mai înaltă, ce s'au succedat între anii 1860—1870 și mai îndeosebi îngrijirea pentru asigurarea unei stări mai bune a bisericii sale, precum înființarea și înarticularea mitropoliei și organizarea ei ș. a., se pare a-l fi distras dela urmărirea scopului în ce privește zidirea apropiată a unei biserici catedrale. Șaguna bine știa, că dacă în cadrul cel mare se ameliorează soarta bisericii sale, se dau de sine și condițiunile mai bune și mai favorabile pentru existența și prosperarea ei în toate direcțiunile. Dacă de exemplu, pe lângă alte rezultate favorabile obținute în lupta pentru binele bisericii, ar fi reușit mitropolitul Șaguna să câștige o moșie dela stat pentru dotarea mitropoliei, precum i-se promisese prin anii 1865—1869 (în combinație erau luate domeniile dela Deva sau cel dela Fărcădin în țara Hațegului), dară din cauza îmbolnăvirii și a morții urmate în anul 1873 nu s'a realizat, de sigur din venitul anual de 30—40 mii floreni, s'ar fi putut ridică mai curând și biserica catedrală dorită atâta de mult. Marelui mitropolit Șaguna nu i-a fost dat în viață a vedea ridicată biserica catedrală, dară el a creat fondul de zidire din contribuiri, lăsând ca moștenire următorilor săi în scaun îndeplinirea acestei opere atât de necesare.

Timpul de trei pătrare ani, cât a păstorit Procopie Ivacicoviciu ca arhiepiscop și mitropolit după moartea lui Șaguna, a fost prea scurt, decât să fi putut cugetă la zidirea catedralei; dară această chestiune a preocupat în măsură mare pe următorul mitropolit Miron Romanul, care a ținut în deaproape evidență cauza în tot timpul păstoririi sale de 24 ani; și dacă nici în acest timp nu s'a zidit biserica, nu lipsa de însuflețire, ci lipsa mijloacelor suficiente a fost cauza amânării. Eră în firea acestui mitropolit a scruta, a hesita și a nu se apuca de nici un lucru mare, până nu s'a asigurat de reușită; de aici au urmat, că în acest timp, până ce prin buna

chivernisală să crească și fondul de zidire, s'a mărginit lucrarea zidirii pe lângă studiarea lucrului cu privire la loc, plan și altele.

Îndeplinirea măreței opere, după care două generațiuni de oameni a așteptat cu sete și nerăbdare, a fost rezervată la al treilea următor a lui Șaguna, Înaltpreasfințitului Domn actualul arhiepiscop și mitropolit Ioan Mețianu, care îndată ce din episcop al Aradului, ajunsese în fruntea bisericii noastre mitropolitane, cu sacră însuflețire și cu energia, ce-l caracterizează, luând firele lucrării rămase de antecesorul său și adunând și mijloacele necesare prin o colectă purtată cu bun succes, după șapte ani de păstorire fû fericit prin stăruință și muncă neobosită, a vedea înălțat sionul cel măreț românesc, frumos și împodobit în cetatea Sibiiului, și după terminarea lui a-l sfinți cu mare pompă și asistență la ziua de 30 Aprilie (13 Maiu) în Dumineca Samarincii anul Domnului 1906.

Referindu-ne la istorioara întâmplării cu rândunelele, dată la începutul acestei expunerii introductive, putem zice, că și noi, întocmai precum inofensivele rândunele după năpăstuirile suferite și-au reconstruit cuibul lor, întocmai așa și Românii ortodocși după dezastre suferite timp îndelungat a aflat mângăerea lor văzând realizată biserica mitropoliei.

Mare a fost bucuria Românilor ortodocși în ziua aceea, când venind la Sibiiu din toate părțile, au văzut mărețul locaș al Domnului, care ca un monument falnic are să mărturisească generațiunilor viitoare despre simțul religios și trăinicia poporului român și care are să servească pentru sute de ani ca centru cultural al Românilor ortodocși din Ungaria.

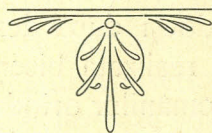
Fiindcă zidirea acestei biserici catedrale în cetatea Sibiiu din multe privințe n'a fost una dintre lucrările ușoare și fiindcă 50 de ani încheiați de chibzuință și muncă sub trei mitropoliți ai noștri s'a cerut până am ajuns a avea această biserică monumentală, nu poate fi fără interes atât pentru cei de astăzi în viață, cât și pentru generațiunile viitoare a cunoaște fazele și momentele dimpreună cu greutățile, prin cari a trecut această lucrare. Din aceasta considerațiune și mai ales din considerațiunea, că contimporanii, dintre cari cei mai bătrâni le cunosc toate acele dela început, mai bine știu, cum s'au întâmplat lucrurile înaintea ochilor lor, sinodul arhidiecezan în ședința sa din 15/28 Aprilie 1906 Nr. 91 a adus următoriu concluz:

p. 3. «Pentru a face cunoscută catedrala noastră și toate fazele, prin care a trecut aceasta chestiune dela început până în momentul de față, dar mai ales a anima publicul să continue cu contribuirea de ajutoare, Consistoriu să publice o monografie a catedralei de pe acuma, până când sunt proaspete în memorie toate lucrurile».

Pentru executarea și îndeplinirea acestui concluz se va expune în cele următoare dela început în mod cronologic toți pașii și toate lucrările pentru

înființarea bisericii catedrale până la predarea ei în folosință pentru serviciul public dumnezeesc. Deci istoricul catedralei, ce se face pe baza actelor și a mărturiilor contimporane, se împarte în trei părți principale. Prima parte se referențe la lucrările inițiate și îndeplinite de episcopul, mai târziu mitropolitul Andreiu Baron de Șaguna, a doua parte cuprinde continuarea acelor lucrări sub arhiepiscopul și mitropolitul Miron Romanul, și a treia parte arată pregătirile de zidire și însaș zidirea bisericii catedrale după plan bine studiat, care după zugrăvirea și ornamentarea ei internă s'a terminat cu sfințirea ei sub și prin Inalt Preasfințitul Domn arhiepiscop și mitropolit Ioan Mețianu.

In textul acestei monografii se intercalează ilustrațiuni de interes istoric.

Arhiepiscopul și mitropolitul
Andreiu Baron de Șaguna
ca episcop
1846—1873.